

2 eeuwen Macht, Malaise & Migraties

Tussen 1500-1700 Zuidelijke Nederlanden en Frankrijk
Door Robert Philippo, Genealoog en Historicus

Voorwoord

Robert Philippo ging op 20 oktober 2014 tijdens zijn lezing in Valkenburg in op de oorzaken en het verloop van de migraties uit de turbulente periode tussen 1500 en 1700 uit onze geschiedenis van de Zuidelijke-Nederlanden, tevens ging hij in op die van Frankrijk in diezelfde periode. Daar dient bij te worden vermeld dat Frankrijk tot ca. 1700 geen historie in de Zuidelijke-Nederlanden (bijv. Vlaanderen, Artesië en Henegouwen) heeft gehad, dit leeft ook niet bij de Fransen, terwijl wij nauwelijks op de hoogte zijn van hun 8 gruwelijke religieuze oorlogen tussen 1550 en 1600. Echter beide situaties hebben nauw verband met elkaar. Van de families die naar het noorden migreerden bleven de meesten thuis waardoor aan beide zijden nog vele levende nakomelingen aanwezig zijn en dit laatste opent weer vele mogelijkheden voor DNA onderzoek.

Robert Philippo is gespecialiseerd in Frans en Zuidelijk-Nederlands genealogisch en historisch onderzoek, werkt samen met Zuid-Belgische en Noord-Franse genealogische en historische verenigingen en doet met een Franse collega een studie naar de migranten die de Leidse textielindustrie vanaf ca. 1600 hebben opgebouwd. Zijn activiteiten zijn te vinden op www.philgene.com.

Nu volgt een korte weergave van het eerste deel van zijn lezing:

1. Oorzaken van de Migraties:

De Habsburgse spelers, periode 1516-1556, periode Karel V:

Als zijn grootste nederlaag ervoer hij dat hij de christelijke eenheid van Europa niet had weten te behoeden voor de scheuring die de reformatie teweegbracht. Luther was de veroorzaker van religieuze onrust bij geletterden die er het eerste kennis van namen en anabaptisme of wederdoperij bracht onrust bij het "gewone" volk.

De Habsburgse spelers, periode 1556-1598, periode Filips II:

Zoon Filips II streefde één kerk en één centraal gezag na. Hij vertrok naar Spanje en zette landvoogden en bevelhebbers in om het noorden te besturen. Na een economische bloeiperiode in het graafschap Vlaanderen, kwam de neergang welke zich kenmerkt door armoede en onrust. De economie verzwakte door allerlei oorzaken, door de lage textielopbrengsten, centralisatie van gezag, hoge graanprijzen, hyperinflatie door de vele oorlogen, invoering van de 10^e penning, het jagen op ketters en de fiscale en juridische macht van de katholieke kerk. Het hongerende en verarmde volk zag dagelijks de groteske kerkweelde en toen sloeg de vlam in de pan. In 1566 begon de revolutie van de Geuzen, beeldenstormen woedden door het hele Vlaamse land en bereikten een maand later Groningen, de geest was uit de fles en de 80-jarige oorlog begon.

De Franse religieuze oorlogen:

In Frankrijk, noemt men de religieuze oorlogen een serie van acht conflicten die het koninkrijk Frankrijk in de tweede helft van de 16^e eeuw geteisterd hebben en waar katholieken en protestanten (ook genoemd hugenoten) tegenover elkaar stonden.

Vanaf de 16^e eeuw waarin het katholicisme tegenover het protestantisme stond, ontstond een vreselijke burgeroorlog. De eerste schermutselingen beginnen in de jaren 1520. Maar we moeten wachten tot de jaren 1540 en 1550, om de ontwikkelingen van deze kloof te zien. Aan het einde van de regeerperiode van Henri II, politiseert het conflict zich. De religieuze oorlogen beginnen in 1562 en volgen elkaar met tussenpozen van vrede op tot 1598, na bijna 40 jaar oorlog, met het sluiten van het Edict van Nantes. De religieuze oorlogen gaan weer verder in de 17^e eeuw (de bezetting van La Rochelle, herziening van het Edict van Nantes). Religie is altijd het officiële motief van de oorlog maar feitelijk speelt het vanuit het oogpunt van een dynastiek conflict.

Henri IV en Louis XIV hebben hun stempel gezet op de oorlogen met hun buurlanden. Frankrijk voelde zich al jaren door de buren Habsburgers (Spanje en Duitsland) en Engeland in het nauw gedreven. Nadat Spanje verzwakte zag zij haar kans waar om aan de grenzen te knabbelen. Louis XIV veroverde gebied op gebied van Roussillon in het zuiden, Franche Comté in het oosten tot Artois in het noorden op naar de verzwakte inmiddels

1562-1577 Franse religieuze oorlogen

Spaanse Nederlanden. Louis zou het verzwakte Spaanse Rijk erven van de overleden Karel II. De geallieerden zoals Engeland en de Republiek die Frankrijk een maatje te groot vonden worden, gingen tegen hem ten strijde. Een groot deel van deze Nederlanden kwam na de malaise en troebelen onder Filips II met de Spaanse Successieoorlog opnieuw in de ellende. Niet alleen dat gebeurde, in Frankrijk bracht het Edict van Fontainebleau (de herroeping van het Edict van Nantes) een nieuwe nachtmerrie onder de Hugenoten tot stand, waarna met dragonnades en zware straffen honderduizenden gelovigen onder druk werden gezet om terug te keren naar het ware moedergeloof.

Oorzaken:

Absolute heersers – Kerkelijke macht – Nieuwe religies – Verdeelde adel - Langdurige interne en externe oorlogen – Hyper inflatie – Economische achteruitgang – Armoede – Honger - Analfabetisme - Maatschappelijke onrust

1625 - 1713 Spaanse Successie oorlog

Conclusie:

Macht en malaise zijn de aanstichters van de migraties, religie als motief is slechts een machtsmiddel.

(Wordt vervolgd)